

የሀ.ሀ. የሠራተኛ ሚኒስቴር

የ2023 (2015/2016) አስከፊ የሕጻናት ጉልበት ብዝበዛ ግኝቶች

ኢትዮጵያ

አስከፊ የሆኑ የሕጻናት የጉልበት ብዝበዛዎችን ለማስወገድ በ2023 (2015/2016) ኢትዮጵያ መሃከለኛ አዎንታዊ እርምጃ አስመዝግባለች። መንግስት በህገወጥ የሰዎች ማዘዋወር ወንጀል የተጎዱትን ሕጻናትን ጨምሮ ወደ ቀድሞ ሁኔታቸው የሚመለሱበትን አሰራር ለተቋማት ሃላፊዎችን የሚሰጥ እና የተጎጂዎችን ወደሀገር የሚመለሱበትን ሁኔታ ተግባራዊ ለማድረግ መመሪያ ቁጥር 969/2023 አጽድቋል። እንዲሁም መንግስት ከቅድመ መደበኛ እስከ 12ኛ ክፍል ነፃ ሁለንተናዊ የግዴታ ትምህርት የሚሰጥ አዲስ የትምህርት እና ስልጠና ፖሊሲ አፀድቋል። በተጨማሪም መንግስት ከ140 በላይ በህገወጥ የሰዎች አዘዋወሪ ኤጀንሲዎች ላይ ቁጥጥር በማድረግ 178 ቅጣቶችና 72 ፍቃድ ሰርዟል። የክልል ትምህርት ቢሮዎች ከተባበሩት መንግስታት የሕጻናት መርጃ ድርጅት እና መንግሥታዊ ካልሆኑ ድርጅቶች ጋር በመተባበር ድንገተኛ አደጋ በተከሰተባቸው ክልሎች 184,993 ሕጻናት መደበኛ እና መደበኛ ያልሆኑ የትምህርት እና የትምህርት ቁሳቁስ ድጋፍ አድርገዋል። እነዚህ ጥረቶች ቢኖሩም የኢትዮጵያ ሕጎች ዓለም አቀፍ መስፈርቶችን አያሟሉም፤ ምክንያቱም ልጅን ለንግድ ወሲባዊ ብዝበዛ መጠቀምን እንደ ወንጀል ስለማይቆጥሩ እና እድሜያቸው 15 እና 16 የሆኑ ሕጻናት በአደገኛ ስራ እንዲሰማሩ ስለሚደርጓቸው። በተጨማሪም አደገኛ የሥራ ጥበቃዎች ባህላዊ ሽመናን አያከትቱም፤ በዚህ የሥራ መስክ ላይ ሕጻናት አደገኛ ማሸኖችን፤ መሳሪያዎች እና ቁሳቁስን ይጠቀማሉ። ኢትዮጵያ ውስጥ ሕጉ መሰረታዊ ትምህርት ወይም ሕጻናት በትምህርት ገበታ ላይ መገኘት ያለባቸውን የግዳጅ እድሜ ባለማጠቃለል፤ ይህም ሕጻናት ለከፋ የጉልበት ብዝበዛ እንዲጋለጡ አድርጓል። እንዲሁም የሕጻናት ጉልበት ብዝበዛን ለመቅረፍ ማህበራዊ ፕሮግራሞች ግብርና እና የቤት ውስጥ ሥራን ጨምሮ ከፍተኛ የሕጻናት ጉልበት ብዝበዛ ያለባቸውን ዘርፎች ላይ በበቂ ሁኔታ አላነጣጠሩም። በመጨረሻም አንድ ልጅ ከታጣቂ ቡድኖች ጋር ግንኙነት አለው በሚል በኢትዮጵያ የሀገር መከላከያ ሰራዊት ተይዞ ነበር፤ የተባበሩት መንግስታት ድርጅት በጦር መሳሪያ ግጭት ውስጥ ያሉ ሕጻናትን አስመልክቶ ያቀረበው ሪፖርት ምርኮኛው ልጅ መሞቱን አረጋግጧል።

ከዚህ በታች የተጠቀሙት የመንግስት እርምጃዎች USDOL ኢትዮጵያ የከፋ የሕጻናት ጉልበት ብዝበዛን ለማስወገድ የገባቸውን አለም አቀፍ ቃል ተግባራዊ በማድረግ ረገድ ክፍተቶችን የሚያጠብ ይሆናል።

መስክ	መወሰድ ያለበት እርምጃ ጥቆማ
የሕግ ማዕቀፍ	ሕጻናትን ለንግድ ወሲባዊ ብዝበዛ መጠቀምን በወንጀል መከላከል።
	በILO ስምምነት 138 መሠረት ከሙያ ሥልጠና በኋላ ሕጻናት ወደ አደገኛ ሥራ ሊገቡ የሚችሉበትን አነስተኛ ዕድሜ ከ15 ዓመት ወደ 16 ዓመት ማሳደግ።
	ILO ኮንቬንሽን 138ን በማክበር ባህላዊ ሽመናን ጨምሮ አደገኛ ማሸኖችን፤ መሳሪያዎችን እና ቁሳቁስን ጨምሮ ሕጻናት ሁሉንም አይነት አደገኛ ስራዎች ላይ እንዳይሰማሩ መከላከል።
	መንግስታዊ ባልሆኑ የታጣቂ ቡድኖች ዕድሜያቸው ከ18 ዓመት በታች የሆኑ ሕጻናትን መመልመልን ሕጉ በወንጀል የሚያስቀጣ ሆኖ ድርጊቱን እንዲከለክል ማድረጉን ማረጋገጥ።
	ነፃ መሠረታዊ ትምህርትን በሕግ ማቋቋም።

መስክ መወሰድ ያለበት እርምጃ ጥቆማ

በህግ የግዴታ የትምህርት እድሜ እስከ 15 አመት የቅጥር እድሜ ድረስ እንዲዘልቅ አድርጎ መመስረት።

ማስከበር

ከታጣቂ ቡድኖች ጋር ግንኙነት ያላቸው ሕጻናት ወደ ማህበራዊ አገልግሎት ሰጪዎች እንዲላኩ እና ሕጻናትን እንደ ትልቅ ሰው የማሰር ልምዱን ማቆም።

ወደ 38.6 ሚሊዮን ለሚጠጋ የሰው ሃይል በቂ ሽፋን እንዲኖር ለማድረግ ቢያንስ 964 የሰራተኛ ተቆጣጣሪዎችን መቅጠር።

የሠራተኛ ተቆጣጣሪዎች በሁሉም ዘርፎች ላይ ቁጥጥር ለማድረግ በቂ ሀብቶችን ያቅርቡ፤ ይህም ቢሮዎች፣ መጓጓዣ፣ ነዳጅ፣ የግል መከላከያ ልብሶች እና አደገኛ ሁኔታዎችን ለመለካት የሚረዱ መሳሪያዎችን ያካትታሉ።

የሠራተኛ ሕግ አስከባሪ መረጃን፣ የሠራተኛ ተቆጣጣሪ ፈንድን፣ በሕጻናት ጉልበት ብዝበዛ ላይ የሚጣሉ እና የሚሰበሰቡ ቅጣቶች፣ እና ተለይተው የታወቁ እና ለወንጀል ክስ የሚቀርቡ የከፋ የሕጻናት ጉልበት ብዝበዛ ጉዳዮችን ጨምሮ ማተም።

በአለም አቀፍ የሕጻናት ጉልበት ብዝበዛ ደረጃዎች ላይ ተጨማሪ ስልጠና በመስጠት የሰራተኛ ተቆጣጣሪዎችን አቅም በከፍተኛ ሁኔታ ማሳደግ እና በሀገር አቀፍ እና በክልል አስከባሪ ኤጀንሲዎች መካከል ያለውን ቅንጅት ማጠናከር።

ለወንጀል አስከባሪ ኤጀንሲዎች የገንዘብ ድጎማ ማሳደግ፣ የወንጀል ተቆጣጣሪዎች ከሕጻናት ብዝበዛ ጋር በተያያዙ ህጎች ላይ ስልጠና መስጠት እና የወንጀል ህግ አስከባሪ መረጃዎችን ማተም፣ የተካሄደውን የምርመራ ብዛት፣ ክስ የጀመረው እና ወንጀለኞች በከፋ የሕጻናት ጉልበት ብዝበዛ ወንጀል የተፈረደባቸውን ጨምሮ።

በአገር ውስጥም ሆነ በአገር አቀፍ ደረጃ ሕገወጥ የሕጻናትን ማዘዋወር ወንጀልን መመርመር፣ የሕጻናትን ማዘዋወር ወንጀል እና የከፋ የሕጻናት ጉልበት ብዝበዛ፣ ሕጻናትን ለትጥቅ ግጭት መመልመልን ጨምሮ ግንዛቤ ማስጨበጥ። ሁሉንም ወንጀለኞች በፍትህ ስርዓቱ መርምሮ ለህግ ማቅረብ።

ማስተባበር

በኮሚቴ መካከል ያለውን ግንኙነት፣ ቅንጅት እና ትብብርን ለማሳደግ በብሔራዊ የአስተዳዳሪ ኮሚቴ ውስጥ ተሳታፊዎች የግለሰብ አደራዎችን ግልጽ ማድረግ።

ከአስከፊው የሕጻናት ጉልበት ብዝበዛ አይነቶች ጋር የተያያዙ ተግባራትን በብቃት እንዲያቀናጁ ለአስተባባሪ አካላት በቂ የገንዘብ ድጋፍ ማቅረብ።

የመንግሥት መመሪያዎች

በትምህርት ዘርፍ ልማት ፕሮግራም ውስጥ በብሔራዊ የቴክኒክ እና ሙያ ትምህርት እና ሥልጠና ስትራቴጂ እና በብሔራዊ የወጣቶች መመሪያ የሕጻናት የጉልበት ብዝበዛን የማስወገድ እና የመከላከል ስልቶችን ማቀናጀት።

ከሕጻናት ጉልበት ብዝበዛ ጋር የተያያዙ ቁልፍ ፖሊሲዎችን በየአመቱ ተግባራዊ ለማድረግ የተከናወኑ ተግባራትን ማተም የሕጻናት ጉልበት ብዝበዛን ለማስወገድ ብሔራዊ የድርጊት መርህ ግብርን ጨምሮ።

መስክ   መወሰድ ያለበት እርምጃ ጥቆማ

ማሕበራዊ ፕሮግራሞች   የትምህርት ቤት ሕንፃዎችን መጠገን እና መክፈት፣ ሁሉንም የታጠቁ ቡድኖችን ከትምህርት ተቋማት ማስወገድ እና ተማሪዎች እና መምህራን ሰላማዊ ግኑኝነት እንዲኖራቸው ማስቻል።

የዩኒፎርም ፣ የአቅርቦቶች እና የምግብ ክፍያዎችን በማስወገድ ለሁሉም ልጆች የትምህርት ተደራሽነትን ማሳደግ ፣ ትምህርት ቤት እና ወደ ትምህርት ቤት በሚወስደው መንገድ ላይ የተማሪን ደህንነት ማረጋገጥ፤ በቂ ቁጥር ያላቸውን አስተማሪዎች እና የንፅህና አጠባበቅ ተቋማትን በተለይም ለሴቶች ልጆች ማረጋገጥ፤ እና የአካል ቅጣትን መጠቀምን ማስቆም። በመጨረሻም፣ በተለይም የአካባቢውን ቋንቋ መናገር ለማይችሉ እና ከመኖሪያ ቤታቸው ለተፈናቀሉ ሕጻናት የቋንቋ ፍላጎታቸውን ማስተናገድ።

የአካል ጉዳተኛ ተማሪዎች ትምህርታቸውን መከታተል እንዲችሉ ለመምህራን ስልጠና መስጠት እና ትምህርት ቤቶች ተደራሽ መሆናቸውን ማረጋገጥ።

የሕጻናት ጉልበት ብዝበዛን ለመከላከል እና ለማጥፋት አስፈላጊ የሆኑ ማህበራዊ አገልግሎቶችን ማለትም የመልሶ ማቋቋም እና የመልሶ ማቋቋም ማዕከላትን በመላ ሀገሪቱ መኖራቸውን ማረጋገጥ እና የሕጻናት ጉልበት ብዝበዛን በግብርና እና በቤት ውስጥ ስራን ጨምሮ በሁሉም ዘርፎች ለመፍታት የማህበራዊ ጥበቃ ፕሮግራሞችን ማዘጋጀት ወይም ማስፋፋት።